

loga, ki jih je prinesla vojna. V tem pa redi vojna nekatere posameznike v takšni meri, da je naravnost nezastidljane.

Kaj je kmet?

(Izvirno.)

Kmet je uboga stvar. Tako se tukaj kmetje pogovarjajo med seboj. Dragi čitatelji! Ali niso resnične te besede? Mislim, da bo vsak mojih misli in bo rekel: da! Kajti za vse predmete, ki jih hoče prodati kmet, so nastavljene postavne cene. Dragi soseski! Ali so pri trgovcih in obrtnikih tudi nastavljene postavne cene, kako drago sme prodajati te ali one reči? So, toda samo pri nekaterih rečeh. Nekoč sem prišel v neko prodajalno in si kupil neko stvar. Ali kako se začudim, ko mi trgovec pove ceno dotične stvari. In ko vprašam, zakaj tako drago, mi poroče: ker je vojna! A tako! Pri kmečkih pridelkih pa se nič ne pozna vojna?! Tudi, pa pri čem? Ne pri tem, da bi kmet kaj dražje prodal svoje pridelke in prišel do pokritja pridelovalnih stroškov in do majhnega dobička, ampak pri tem, da mora prodati vse po nastavljenih cenah. Pa še v nečem drugem se pozna pri kmetu vojna in sicer v tem, da primanjkuje delavskih moči. Ali mestni gospodje tega nič ne vidijo? Oni pridejo ven na deželo in zahtevajo od ubogega kmeta to ali ono reč in kmet mora pri cenitvi paziti, da ga ne spravijo pod ključ. Ako hoče ubogi kmet kako blago kaj dražje prodati kot poprej, ga že obdolžijo za dražitelja. Torej kmet ima pri vseh rečeh postavne cene; a trgovec in obrtnik pa sme prodajati, kakor se mu pač zdi. Torej, dragi kmetje, zahtevajmo skupno, da se tudi za vse trgovce in obrtnike nastavi najvišje cene in da se za naše pridelke, kjer je treba, že določene zvišajo.

Ivan Marinič, Seneski vrh 30, Vel. Ned.

Kmet in dninar.

O razmerju med kmetom in dninarjem se nam vedno prihajajo iz kroga obeh slojev nove razprave in pojasnila. Mi odpiramo kajpada predale našera lista obema slojema in gledamo le na to, da se ne zapise nobena žaljiva beseda, ker je naša naloga, kmečke sloje združevati in ne razkrojivati.

Iz Planinske vasi nam piše posestnik: Z ozrom na visoki pomen poljedelstva je treba skrbeti vsakemu kmetu in poljedelcu, da se v tem resnem času pridno seže po poljedelskem orodju in ž njim izvabi iz rododarne zemlje vse, kar je neobhodno potrebno za življenski obstanek posameznika in države. Vojni zakon je poklical može brez ozira na stan in velikost kmetije pod orožje, da brani avstrijsko grudo pred sovražnikom. Za to je treba tudi doma pritegniti vsako sposobno osebo k poljedelskemu delu. V predzadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ se je oglasil dninar iz planinske okolice z željami in priporočili glede plače in draginje. Opisuje, kako se slabo plačujejo dninarji v Sentvidski župniji. Toda temu nasproti povdarjam to-le resnico: Poznam več dninarjev in hlapcev in dekel, ki niso za svojimi stariši niti vinarja podedovali, a so si vendar z delom, oziroma zasluzkom, svojih pridnih in poštenih rok med kmeti, seveda, ne da bi poznali tuje rudokope in mestne noše in sege, prigospodarili lepa posestva in lepo premoženje in danes z veseljem gledajo žulje svojih rok. Pridni kmečki delavci pridejo do svojega zasluzka v vsakem vremenu in letnem času. Pridne delavce kmetje dobro in radevolje plačajo. Samoobsebi umevno pa je, da so od dobrih zasluzkov izključeni isti delavci, koji se bojijo solnčnih žarkov in umazanih rok, kajti za kmeta in poljskega delavca je skrito zlato v blatu.

Bizeljskega se nam piše o istem predmetu: V „Slov. Gospodarju“ sem čital, kako se dninar pritožuje, da je preslaba plača in da vsled tega ne more shajati. Na to odgovarjam, da pri nas plačujejo kmetje za delo od jutra do večera dve kronici in da dajo dobro hrano. Če gre torej dninar šest dni delat kmetu, ima 12 K na teden. Ali to ni lep zasluzek?! Potem se dninar pritožuje, da ne dobi zemlje v najem. Tudi temu moram oporekati. Sedaj se dobi dosti zemlje. Dobi jo, kdor le hoče delati in še tudi čisto poceni in kolikor je hoče. Priden delavec ne bo pri kmetu nikdar kruha stradal. Ne bo mu treba zobe v steno kazati. A dninar ne sme samo sebe videti, ampak tudi premisliti, koliko mora kmet izplačati na teden, mesec in leto. Trpeti pa morajo vsi. Ko je Bog svet ustvaril, so bile razne stvari na zemlji, človeka pa ni bilo. Bog je ustvaril tedaj človeka in ga je postavil v raj. Ni mu trebalo obdelovati zemlje. Prepovedal mu je le od enega drevesa sad jesti. Ali človek ni ubogal, kar mu je Bog prepovedal. Zato ga je Bog kaznoval in mu je rekel: V potu svojega obraza boš kruh jedel! Zatorej moramo tudi mi vsi, kmetje in dninarji in drugi, trpeti in delati. A ni ga človeka na svetu, ki bi več trpel, kot kmet. Stari pregovor že pravi: Kar na svetu živi, vse kmet redi.

Italijansko bojišče.

General Kadorna je zopet doma. Na pariškem posvetovanju je baje odkrito priznal, da je nemogoče-zavzeti avstrijske postojanke ali pa predreti njih črto. V teku 10 mesecev se je Kadorna torej vsaj nekaj naučil, to se mu mora priznati.

V nedeljo, dne 2. aprila, so metali laški letalci bombe na Postojno. Takoj drugi dan so se dvignili naši pomorski letalci, da jim vrnejo postojnski obisk in še prejšnja nevrnjena oblaska v Ljubljani in Trstu. Bombardirali so Jakin z dobrim uspehom.

Na skrajni zahodni tirolski meji so v visokem hribovju, imenovanem Adamello, naši zavzeti obmejni greben v višini nad 3000 metrov. Sicer pa se na celi fronti ni zgodilo nič posebnega.

Laške bombe na Postojno.

Zadnjo nedeljo, dne 2. aprila, zjutraj okrog pol 8. ure, je priplulo nad Postojno pet laških letalcev, ki so vrgli na mesto kakih 17 bomb. Na nekem vrtu sta bila ubita dva vojaka od godbe, nekaj pa je bilo ranjenih. Sovražni letalci so eno uro krožili nad Postojno. Na poslopljih ni nobene škode. Na povratku so baje naši enega letalca setrelili. Tudi v petek, dne 31. marca, so krožili nad Postojno tuji zrakoplovi, katere je pa naše streljanje kmalu pregnalo.

Nov zračni napad na Jakin.

Uradno se poroča:

Kot odgovor na zračne napade italijanskih zrakoplovcov na Ljubljano, Postojno in Trst je napadel dne 3. aprila popoldne oddelek avstrijskih pomorskih zrakoplovcov, broječ deset letal, italijansko mesto Jakin, kjer je metal bombe z uničujočim učinkom na kolodvor, plinaro, ladjedelnico in na mestni del, kjer se nahajajo vojašnice. Nastalo je več požarov. Protinapad dveh sovražnih obrambnih letal je ogenj iz naših strojnih pušk prav lahko odbil. V hudem ognju treh obrambnih baterij sta prisilila 2 sovražna šrapnela enega naših letal, da se je moralo v pristanišču spustiti na tla. Drug naš zrakoplov pod vodstvom zrakoplovnega mojstra Molnarja, se je spustil tik imenovanega na tla, je prevzel oba naša zrakoplovca in popolnoma uničil zadeto letalo, ni se pa vsled neke poškodbe mogel dvigniti kvišku, ker je bilo tudi morje viharno. Iz pristanišča je priplul sovražni torpedni čoln ter dve drugi ladji, da bi se polastile obeh naših poškodovanih letal, toda ogenj strojnih pušk in bombe naših zrakoplovcov so jih prisilile, da se je morale vrniti. Na to se je posrečilo dvema našima zrakoplovoma pod vodstvom mornariškega kadeta Vamosa in ladijskega poročnika Steute, spravititi na varno vse 4 naše zrakoplovce ter zadržati obe poškodovani letali. To rešilno delo je bilo izvršeno v ognju strojnice in bomb italijanskih pomorskih letal, ki so krožili komaj 100 metrov nad našimi. Sicer smo izgubili dve pomorski letali, vsa ostala letala pa in tudi vsi zrakoplovcisi so se vrnili ne-poškodovani.

Kako je v Gorici.

(Izvirni dopis.)

Gorica, 30. marca.

Medveda Jožeta dramite, naj bi se zgenil, pa poravnal naročnino. Jože pa se ne zgane; pa saj že od junija lanskega leta ne prebira ne Vaših uvodnih člankov, ne podlistkov, ne novic. Ne da bi se mu bil „Gospodar“ kakorkoli zameril, ampak kolera ga je ugrabila koncem junija lanskega leta; zavili so ga lepo v rjuhe, pa v jama, njegova prvega.

Gorica je zdaj v cvetju; vse cvete. Kar je cvetja za Sопke, poprodavajo ga častnikom, da pošiljajo svojincem živih spominkov izza fronte, cvetje po drevo pa obeta bogato jesen. Mandelj, pravi goriški udomačenec, je že ocvetel; breskev docveta, hruška in češplja je zabelela in črešnjevih češulikov cvetje se odpira. Na večer vse diši po cvetočih lavoriki. Pesnikom najbrž ta vzduh vzbuja koprnenje po slavčkah, ki naj bi jim pripomogli, da se dokopljejo do lepih misli; vsakdanjim ljudem pa ob lavoričem duhu na mar prihaja, kako pusta je krompirjeva čorba brez lorberjevega perja.

Udomačene ptujke, palme, visoke, v črno zelenilo oblečene ciprese, cedre libanonske, ki se goje po goriških vrtovih — samo visoko, žalobno zimzelenje, pa se ne zganejo; dolgočasno zelenijo naprej, kakor so zelenele vsi zimo; ni jim do cvetja. So pač na svojem mestu, prav na svojem mestu.

Po vrtu se drvijo kosi, pravi goričanski fantje, brez strahu in bojazni. Točno ob svojem času dopoldne in popoldne žvrgoli svojo kosovsko in ko jo začne, jo začne; nikakor se ne da motiti, naj še kako tu pekaajo granate, on ne pretrga svojega speva. Tako ukopan ti sedi in poje naprej in naprej; ne zgane se, ko žvižga v divjem diru preko njega mrka granata; nemirno brni čezenj preko vrta nekam tja dol proti jugoizhodu, ali pa nekam tja proti zapadu. A tudi

Binkovcu srce ni v hlače padlo: Spomladi gre peti, poje, kakor bi se ž njo kosal, kdo nju li bolje žvižga, ali on na cvetočem lavoričem grmu, ali ona, ki veselo živet, brani ne smeš! dejala je po Slomšku kobilica mravlji in ščinkovec jej daje prav. Včeraj se je zglasila pivka, napovedovalka dežja, pa se je ušela, kakor se letos itak prav nič ne izpozna ne ta ne oni vremenski prerok.

Zdaj pa le še dveh spomladančkov nikar ne pozabiti: Škrjanček na sosednji njivi skaklja od grude do grude, kakor bi iskal, kam li je bušila, pa kako bi se poravnalo, po vrtu pa o. Janko brska, seje, sadi, presaja; škrjanček pa Janko vsak po svoje spomlad znanita, spomlad na grudi, spomlad v prirodi; vsak po svoje dvigata se k nebu pod oblake, škrjanček po svoje, Janko po svoje.

Lepa je spomlad, slišim tičke pet! O priliki pa Vam zopet kaj napišem. Z odličnim spoštovanjem pozdravlja Vaš Sartory-Tory. G. B.

Lahi 18 ur neprenehoma streljali.

Desetnik Breznik Anton, doma iz Kovačevega vrha pri Slov. Bistrici, nam piše z dne 28. marca:

Nekega večera smo dobili nalogo, odriniti v bojno črto. Cel dan je močno deževalo, vsi smo prosili Boga, da bi vsaj na večer očež prenehal. Prošnja je bila uslišana. Imeli smo krasno pot in lepo mesečno noč. Bili smo potem tri dni za bojno črto v rezervi. Drugi večer, ravno ko smo imeli opravilo z novim moštvom, mi prileti sovražna krogla na desno ramo, in mi dvakrat predere mojo bluzo, a moža, ki je stal za menoj, lahko rani na roki, tako da se je smejal, ko je šel na obvezovališče. Po treh dneh zatem zasedemo strelske jarke, polentar pa, kakor da bi vedel, da imamo izmenjavo, začne regljati s puškami in s strojnicami, kot bi nas hotel napasti. Mi smo mirno čakali, naj se približa žičnim oviram, potem bomo že napravili svoje. A Lah se je za enkrat skesal in pomalem je vse utihnilo. Ker mu mogoče streliva za to-pove manjka, je začel bolj pogosto mine metati. Pa tudi proti tem si vemo že pomagati; dosti jih pa niti ne razpoči. Nekega večera grem k sosednjemu vođu službenim potom. Ko se nekoliko časa pogovarjamo, prileti sovražna mina na naše kritje. Naenkrat bila je polna luknja dima, ranjen pa k sreči ni bil nobeden. Pred par dnevi je naperil Lah svojo kanonado proti našim strelskim jarkom; 18 ur je streljal kar z vsemi kalibri od največjega do najmanjšega, neprenehoma, a pri našem bataljonu smo imeli samo dva lahko ranjena.

Med takimi in enakimi dogodki nam minevajo dnevi in mesci — že je deseti mesec minul in Lah še tiči tam, kjer je začel. Ne pomagata mu ne regljanje strojnice, ne njegova kanonada, pa tudi mine zadnjega časa nič. Nas tolaži misel: Vsaka krogla ne zadene, vsaka mina ne rani, granate pa rahljajo trda kraška tla. Če pa kateri umrje junaške smrti, nas to nič ne straši, saj skoro vsakega krasi svetinjska Matera božje. Smrt Marijinih častilcev je lepa, kaj se le smrt častilca Marijinega vojaka-junaka. Celo bojišče je pri nas ena Marijina družba. Marsikateri, ki bi se bil prej svetinjske sramoval, si jo sedaj s ponosom pripne.

Vsem bralcem in bralkam ljubljene našega „Slovenskega Gospodarja“ iskrene pozdrave! — Emanuel, tebi pa povemo: Spametuj se, dokler je čas! Če ne, v deželo tvojo gremo, nazaj ne spraviš nas!

Nemiri v Firenci.

Po poročilih nemških listov so se pojavili preteklo soboto, dne 1. aprila, v Firenci veliki nemiri. Na tisoče žensk iz mesta in okolice je hodilo okrog in kričalo: „Proč z vojsko! Poštjite nam naše možedomov! Dajte kruha otrokom!“ Policija in vojaštvo niso mogli udušiti nemirov. Šele uplivnim meščanom se je posrečilo z dobrohotnim prigovarjanjem narediti mir in red.

Angleški ministrski predsednik v Rimu.

Angleški ministrski predsednik Asquith je dne 31. marca obiskal Rim. Gotovo ni imel kaj novega povedati italijanskim ministrom, ker je bil ž njimi ravnokar v Parizu skupaj. Za to je bolj važno, da je v Rimu obiskal tudi papeža Benedikta XV., ki je priznalo največji zagovornik skorajšnjega miru. Asquith je imel gotovo poved, da se predstavi ob pravem času tudi sedanjemu mirovnemu papežu, kajti tudi na Angleškem vsled neuspehov vsepovsod ni nobenega vojnega navdušenja več.

Rusko bojišče.

Na ruskem bojišču nobenih posebnih dogodkov. Rusi pridno obstreljujejo naše in nemške postojanke. Za rusko fronto pa se opazuje veliko premikanje čet, kar pomenja, da ruski poveljniki na novo razvrščajo svoje čete in da bodo kmalu večji boji.

Nemci so izračunili, da so Rusi imeli v zadnjih bojih z Nemci najmanj 140.000 mož izgub. Takih izgub tudi velike armade ne prenesejo.